

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Renata Żywicka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. G.
przeciwko N. Sp. z o.o. w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 czerwca 2023 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt XIII Pa 166/20,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XIII Pa 166/20 z powództwa A. G. przeciwko N. Sp. z o.o. w W. o odszkodowanie na skutek skargi powódki o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z dnia 5 października 2011 r., sygn. akt VII P 1134/11 na skutek apelacji A. G. od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie VII Wydziału

Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 18 sierpnia 2020 r., sygn. akt VII P 247/19 oddalił apelację i zasądził od A. G. na rzecz N. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej spółka) kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W dniu 8 marca 2019 r., A. G. złożyła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy z 5 października 2011 r. w sprawie o sygn. akt VII P 1134/11. Skarga dotyczyła części oddalającej powództwo i żądano zmiany zaskarżonego wyroku w tym zakresie poprzez zasądzenie od spółki na rzecz A. G. 50.000 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy wraz z odsetkami ustawowymi, ewentualnie odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę wraz z odsetkami ustawowymi, jak również zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. Powódka wskazała, że podstawą prawną wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania VII P 1134/11 jest art. 401¹ k.p.c. i powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2018 r. (sygn. P 133/15), który orzekł o niezgodności z konstytucją art. 50 § 3 k.p., w zakresie, w jakim przepis ten nie przewidywał dla pracownika prawa do żądania przywrócenia do pracy. W ocenie powódki, za niezgodne z Konstytucją okazało się tym samym przyznanie jedynie częściowego odszkodowania orzeczonego wyrokiem z 5 października 2011 r. w sprawie VII P 1134/11 na podstawie przepisu art. 50 § 4 k.p. jako pozostającego w związku z art. 50 § 3 k.p. W ocenie powódki, nie może pozostać w mocy wyrok w części oddalającej roszczenie, który został wydany na podstawie przepisu kodeksu pracy niezgodnego z Konstytucją.

W odpowiedzi na skargę spółka wniosła o odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. z tego powodu, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie, a mianowicie powołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie daje podstaw do wznowienia postępowania. Alternatywnie wniesiono o odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. jako niedopuszczalnej, względnie o jej oddalenie, gdyż powołany wyrok TK, nie dotyczył normy prawnej, na podstawie której zostało wydane orzeczenie w sprawie oraz zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 18 sierpnia 2020 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VII P 247/19 w pkt 1. oddalił skargę o wznowienie a w pkt 2.

zasądził od powódki A. G. na rzecz pozwanej spółki kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawczym A. G. urodzona 9 maja 1955 r. była zatrudniona w pozwanej spółce od 15 lipca 2010 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony, która miała trwać do 14 października 2012 r. Umowa o pracę łącząca strony rozwiązała się z dniem 23 lipca 2011 r. na skutek wypowiedzenia złożonego przez pracodawcę. W chwili wypowiedzenia wnioskodawczyni była w okresie ochronnym z racji wieku. W dniu 14 lipca 2011 r. A. G. złożyła w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie pozew przeciwko spółce, wnosząc o zasądzenie na jej rzecz odszkodowania w wysokości 50.000 zł za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę. Wyrokiem z 5 października 2011 r. tutejszy Sąd w sprawie VII P 1134/11 zasądził od pozwanej spółki na rzecz powódki A. G. 13.500 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę wraz z odsetkami ustawowymi od 15 lipca 2011 r. do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Wyrok jest prawomocny.

Po utracie pracy, od 29 lipca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r. A. G. zarejestrowała się w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna. Od września 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. pobierała rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Od 7 listopada 2012 r. podjęła zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia. W dniu 9 marca 2016 r., A. G. po ukończeniu 60 lat i 10 miesięcy przeszła na emeryturę.

Sąd pierwszej instancji uznał, że skarga o wznowienie postępowania podlegała oddalaniu. Sąd ten wskazał, że analiza treści wyroku z 5 października 2011 r. wskazuje jednoznacznie, że orzeczenie to nie zostało oparte na tej części przepisu art. 50 § 3 k.p., której niezgodność z konstytucją stwierdził Trybunał Konstytucyjny. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2018 r. w sprawie P 133/15 orzeczono o niezgodności art. 50 § 3 k.p. z Konstytucją w zakresie, w jakim nie przyznaje pracownikowi objętemu ochroną przedemerytalną wynikającą z art. 39 k.p. prawa żądania orzeczenia przez Sąd uznania wypowiedzenia za bezskuteczne, a w razie rozwiązania umowy - przywrócenia do pracy. Trybunał Konstytucyjny w swoim wyroku nie odnosił się do odszkodowania i wysokości odszkodowania z art. 50 § 4 k.p., a skoro tak, to przyjąć należy, że przepis, na podstawie którego tutejszy Sąd wydał wyrok, nadal obowiązuje. Wnioskodawczyni opiera swoją skargę na niezgodności z Konstytucją przepisu, który pozbawia uprawnienia do przywrócenia

do pracy, tymczasem w toku całego poprzedniego postępowania nie dochodziła przywrócenia do pracy, tylko konsekwentnie domagała się odszkodowania. Ponadto, Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że wskazany przez pozwanego wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma charakter interpretacyjny. Na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny art. 50 § 3 k.p. nie utracił mocy obowiązującej. W konsekwencji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie może stanowić przesłanki z art. 401¹ k.p.c. do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy w Warszawie po rozpoznaniu apelacji powódki uznał ją za bezzasadną. W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące podstawę zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa. W ocenie Sądu drugiej instancji prawidłowa była ocena prawna Sądu I instancji, że wyrok z 5 października 2011 r. w części oddalającej powództwo, który został objęty skargą o wznowienie postępowania, nie został wydany na podstawie art. 50 § 3 k.p. Jak wynika z akt sprawy, powódka w skardze o wznowienie postępowania zażądała wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, ewentualnie wniosła o odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę. Właściwą podstawą prawną do zasądzenia odszkodowania jest art. 50 § 4 k.p. Zgodnie z tym przepisem, odszkodowanie za rozwiązanie umowy o pracę dokonane z naruszeniem przepisów o wypowiedaniu takiej umowy, przysługuje w wysokości wynagrodzenia za czas, do upływu którego umowa miała trwać, nie więcej jednak niż za 3 miesiące. Z treści art. 50 k.p. wynika, że § 4 odnosi się do § 1. Jednak nie oznacza to, że wyrok z 5 października 2011 roku, którego dotyczy skarga o wznowienie, wydany został właśnie na podstawie art. 50 § 3 k.p., którego konstytucyjność w pewnym stopniu zakwestionował Trybunał Konstytucyjny. Trybunał w wyroku z 11 grudnia 2018 r. w sprawie P 133/15 zakwestionował jedynie, że osobom w trakcie ochrony przedemerytalnej przysługuje wyłącznie roszczenie o odszkodowanie. Nie zakwestionował natomiast art. 50 § 3 k.p. w zakresie, w jakim przyznaje odprawę do odszkodowania. Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie nie orzekł o przywrócenie powódki do pracy, ponieważ powódka o to nie wnosiła, a nie z uwagi na niekonstytucyjne brzmienie art. 50 § 3 k.p. Z pozwu kierowanego do Sądu

Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie w sprawie VII P 1134/11 wynika, że powódka wносиła jedynie o odszkodowanie. Wskazać trzeba, że powódka rzeczywiście wspomniała o roszczeniu przywrócenia do pracy, ale ostatecznie nie popierała takiego żądania w postępowaniu sądowym. Toteż sąd Rejonowy w sprawie VII P 1134/11 wydał rozstrzygnięcie, obejmujące żądanie powódki o odszkodowanie. Ponadto roszczenie o odszkodowanie również było żądaniem powódki w skardze o wznowienie postępowania zakończonym wyrokiem z 5 października 2011 r., jak i w apelacji od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie z 18 sierpnia 2020 r., VII P 247/19. Reasumując, niezależnie od faktu, jakie roszczenia zostały przez powódkę wniesione w postępowaniu w sprawie VII P 1134/11 i jaka była podstawa rozstrzygnięcia, to powódka w kolejnych postępowaniach wносиła jedynie o odszkodowanie. Podstawa do wniesienia skargi o wznowienie postępowania zaistniałaby, gdyby powódka zażądała przywrócenia do pracy, a Sąd oddaliłby jej żądanie na podstawie art. 50 § 3 k.p. w tej części, w jakiej został ten przepis uznany za niezgodny z Konstytucją. Powódka jednak na żadnym etapie procesu nie zażądała przywrócenia do pracy.

W ocenie Sądu drugiej instancji również niezasadny był wniosek strony powodowej, że gdyby w chwili orzekania obowiązywały przepisy zgodne z Konstytucją, a powódka nie domagałaby się przywrócenia do pracy, to sąd mógłby zasądzić takie przywrócenie na podstawie art. 477¹ k.p.c. gdyż Sąd mógłby zastosować art. 477¹ k.p.c. wtedy, gdyby roszczenie o odszkodowanie okazało się nieuzasadnione w całości. Jednak, jak wynika z niezaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego z 5 października 2011 r. w sprawie VII P 1344/11, roszczenie o odszkodowanie należało częściowo zasądzić. Mając na uwadze to, że powódka w pozwie zgłosiła jedynie roszczenie o odszkodowanie, sąd nie mógł również zadecydować za powódkę i oddalić w całości roszczenie o odszkodowanie a w to miejsce przywrócić ją do pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2018 r. o sygn. akt P 133/15 ma charakter rozstrzygnięcia interpretacyjnego. Wyrok ten nie uchylił art. 50 § 3 k.p., ponieważ jego treść nie jest niezgodna co do zasady. Ustawodawca, mając na względzie ten wyrok, jedynie uzupełnił go o dalsze kategorie osób, m.in. o pracowników w okresie ochrony

przedemerytalnej. W wyniku wskazanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie nastąpiła zmiana stanu prawnego. Za chybiony uznał Sąd Okręgowy także zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegający na tym, że Sąd pierwszej instancji w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania przyjął, że powódka nie udowodniła przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej.

Sąd podkreślił, że dochodząc odszkodowania w wysokości przewyższającej limit z art. 50 § 4 k.p. pracownik musi udowodnić wszystkie przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pracodawcy, a więc bezprawność, winę, szkodę i związek przyczynowy. W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie powódka nie wykazała faktu i wysokości poniesionej szkody, winy sprawcy oraz związku przyczynowego między działaniem sprawcy a poniesioną szkodą. W ocenie Sądu drugiej instancji bezzasadny był również zarzut powódki, jakoby Sąd pierwszej instancji naruszył art. 45 k.p. w związku z art. 47 i 48 k.p. gdyż przepisy te nie odnoszą się do umów o pracę na czas określony. Przepisy dotyczące kwestii odszkodowania w przypadku rozwiązania umowy o pracę na czas określony z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu tych umów reguluje przepis art. 50 k.p.

Również zdaniem Sądu drugiej instancji, chybiony jest zarzut naruszenia art. 45 k.p. w związku z art. 50 § 5 k.p. oraz art. 300 k.p. i art. 415 k.c. Z przepisów tych nie wynika, aby w sytuacji gdy z uwagi na upływ czasu, na jaki została zawarta umowa o pracę na czas określony, nie jest możliwe przywrócenie do pracy, Sąd miałby zasądzać odszkodowanie. Nie przewidują tego ani art. 45 k.p. ani też art. 50 § 5 k.p. Przepis art. 300 k.p. umożliwia stosowanie przepisów kodeksu cywilnego w sprawach nieuregulowanych w k.p. Jednak odszkodowanie z odpowiedzialności deliktowej jest możliwe jedynie po ziszczeniu się przesłanek tej odpowiedzialności określonej w art. 415 k.c. a nie jak twierdzi powódka - niezależnie od zaistnienia tych przesłanek.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt 1. wyroku. O kosztach postępowania w instancji odwoławczej Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz

powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skargę oparła na następujących podstawach:

1) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 401¹ k.p.c. w związku z art. 50 § 3 k.p. oraz w związku art. 477¹ k.p.c., polegające na uznaniu, iż żądanie odszkodowania w odwołaniu od wypowiedzenia umowy o pracę w stanie prawnym przez zmianami wprowadzonymi 7 września 2019 r. przez pracownika objętego ochroną przedemerytalną wynikającą z art. 39 k.p. zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas określony, któremu pracodawca wypowiedział umowę o pracę z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu takiej umowy, wyłącza uprawnienie do żądania przez tego pracownika innego roszczenia w ramach wznowienia postępowania w związku ze stwierdzeniem w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 grudnia 2018 r. sygn. akt P 133/15 niezgodności z Konstytucją RP przepisu art. 50 § 3 k.p., co skutkowało oddaleniem powództwa;

2) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 401¹ k.p.c. polegające na nieprawidłowym uznaniu, że w stanie prawnym przed 7 września 2019 r., w sytuacji gdy Sąd zasądził odszkodowanie, o którym mowa w art. 50 § 4 k.p. na rzecz pracownika objętego ochroną przedemerytalną wynikającą z art. 39 k.p., zatrudnionego na podstawie umowy o pracę na czas określony, któremu pracodawca wypowiedział umowę o pracę z naruszeniem przepisów o wypowiedzaniu takiej umowy, podstawę orzeczenia stanowił wyłącznie art. 50 § 4 k.p., zamiast przyjęcia, że przepis ten przesądzał wyłącznie o wysokości odszkodowania, które mogło zostać zasądzone (i w tym zakresie stanowił podstawę orzeczenia), natomiast podstawę prawną w zakresie przesądzającym o zasądzeniu odszkodowania stanowił art. 50 § 3 k.p. w związku z art. 50 § 5 k.p., co skutkowało oddaleniem powództwa;

3) naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 401¹ k.p.c. polegające na uznaniu, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2018 r. w sprawie P 133/15 ma interpretacyjny charakter, wbrew temu, iż wyrok ten ma charakter zakresowy i w rezultacie nieprawidłowe przyjęcie, że nie może stanowić przesłanki z art. 401¹ k.p.c. do

wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego, co skutkowało oddaleniem powództwa;

4) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 45 k.p. w związku z art. 47 k.p. i art. 48 § 1 k.p. oraz art. 50 § 5 k.p. i art. 39 k.p. przez błędną wykładnię, nieuwzględniającą, że w przypadku roszczeń związanych z rozwiązaniem umowy o pracę na czas określony z naruszeniem przepisów prawa pracy, przepisy art. 45 k.p., art. 47 k.p. i art. 48 § 1 k.p., powinny być stosowane odpowiednio, a nie wprost, a w konsekwencji nieprawidłowe przyjęcie, że w przypadku rozwiązania z pracownikiem, o którym mowa w art. 39 k.p. umowy o pracę zawartej na czas określony z naruszeniem przepisów prawa pracy, po upływie okresu, na który taka umowa została zawarta, nie jest możliwe zasądzenie wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy;

5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 45 k.p. w związku z art. 50 § 5 k.p. i art. 39 k.p., poprzez błędną wykładnię, polegające na uznaniu, że nie jest dopuszczalne zasądzenie odszkodowania na rzecz pracownika, o którym mowa w art. 39 k.p., z którym rozwiązano umowę o pracę zawartą na czas określony z naruszeniem przepisów prawa pracy, w przypadku gdy z uwagi na upływ czasu, na jaki została zawarta umowa o pracę na czas określony, nie jest możliwe orzeczenie o przywróceniu do pracy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała oddaleniu gdyż zarzuty naruszenia prawa procesowego i materialnego nie są trafne.

Przepis art. 401¹ k.p.c. jednoznacznie stanowi, że można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Przepis ten należy odczytywać wraz z normą wynikającą z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, której celem jest wyeliminowanie z obrotu prawnego rozstrzygnięć kończących indywidualną sprawę opartych na niekonstytucyjnym przepisie. Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji RP przyznaje publiczne prawo podmiotowe do ponownego rozpatrzenia danej sprawy na podstawie zmienionego stanu prawnego,

uksztalowanego w następstwie orzeczenia Trybunału o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją. Wzruszalność aktów stosowania prawa jest zatem dopuszczalna już na podstawie samej Konstytucji, a skonkretyzowana w proceduralnych przepisach rangi ustawowej.

Jeśli chodzi o orzeczenia zapadłe w wyniku badania zgodności aktów normatywnych z Konstytucją, to orzeczenia te podlegają doktrynalnym podziałom. I tak mówi się o klasycznych orzeczeniach stwierdzających zgodność (orzeczenia afirmacyjne) lub niezgodność z Konstytucją (orzeczenia negatywne). Doktryna wyróżnia też orzeczenia zakresowe i interpretacyjne, wyroki pozornie zakresowe - prawotwórcze, wyroki pozornie zakresowe - interpretacyjne, wyroki interpretacyjne, wyroki negatywne interpretacyjne i wyroki afirmowane interpretacyjne (por. na ten temat J. Dominowska: Klasyfikacja orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sądowy 2008 nr 5, s. 34 i nast.). Nie we wszystkich przypadkach Sąd Najwyższy kwestionuje moc wiążącą tzw. interpretacyjnych wyroków Trybunału Konstytucyjnego. Mianowicie pozwala na wznowienie postępowania w sprawie, która dała podstawę dla wydania orzeczenia Trybunału, wywodząc to uprawnienie z art. 50 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym i prawa Trybunału do bezpośredniego oddziaływania na tok sprawy, której skarga dotyczy (postanowienie z dnia 7 lutego 2008 r., V CZ 139/07).

W orzecznictwie Sądów problematyczne pozostawało czy taką podstawę może stanowić również wyrok Trybunału o charakterze zakresowym negatywnym bądź interpretacyjnym negatywnym. W postanowieniu z 6 maja 2003 r., I CO 7/03, OSNC 2004/1, poz. 14, Sąd Najwyższy wskazał, że w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP Trybunałowi Konstytucyjnemu nie przysługuje kompetencja do wydawania orzeczeń interpretacyjnych. Jako przykład praktyki polegającej na systematycznym rozszerzaniu przez Trybunał granic swojej kompetencji do uznawania określonego przepisu bądź całego aktu normatywnego za zgodny bądź niezgodny z Konstytucją RP wskazano wyrok z 28 stycznia 2003 r., SK 37/01, który sprowadza się do ściśle ukierunkowanego zmodyfikowania normy prawnej, co jest już stanowieniem prawa, a więc działalnością „pozytywnego ustawodawcy”. Sąd Najwyższy uznał, że kwestia konstytucyjności lub niekonstytucyjności danego przepisu nie powinna być rozstrzygana na podstawie kryterium wykładni

ukształtowanej w odniesieniu do tego przepisu w orzecznictwie tego sądu, ewentualnie sądów powszechnych. Oznaczałoby to ustalanie przez Trybunał Konstytucyjny powszechnie obowiązującej wykładni ustaw, a takich uprawnień Trybunał na podstawie Konstytucji RP z 1997 r. nie ma. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 lipca 2005 r., I CO 6/05, LEX nr 211245, odnoszącym się do wyroku TK z 9 czerwca 2003 r., SK 12/03, uznając, że wyrok ten, stanowiący tzw. orzeczenie interpretacyjne, nie eliminuje w jakimkolwiek zakresie kontrolowanego przepisu z porządku prawnego. Również w innych orzeczeniach Sąd Najwyższy słusznie przyjmował, że wyroki interpretacyjne (także zakresowe) Trybunału Konstytucyjnego nie mają mocy wykładni powszechnie obowiązującej. Oznacza to, że wyrok taki, jako nieeliminujący z porządku prawnego aktu normatywnego, nie może być podstawą skargi o wznowienie postępowania (zob. postanowienia: z 18 stycznia 2017 r., I PZ 16/17, LEX nr 2637541; z 17 września 2003 r., II CO 10/03, M. Praw. 2007/2, s. 100; z 19 października 2007 r., I CO 8/07, LEX nr 457745; z 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, M. Praw. 2003/15, s. 674; z 16 lipca 2003 r., V CO 20/03, LEX nr 1632213; z 27 października 2005 r., I KZP 37/05, OSNKW 2005/11, poz. 109; z 21 sierpnia 2003 r., III CO 9/03, OSNC 2004/4, poz. 68; z 5 marca 2009 r., III UO 9/08, LEX nr 1615944; z 6 maja 2003 r., I CO 7/03, OSNC 2004/1, poz. 14; z 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09, OSNC 2010/12, poz. 166).

Należy wskazać jednak, że w orzecznictwie wyrażane było także stanowisko odmienne. W postanowieniu Sądu Najwyższego z 11 marca 2009 r., II UZ 2/09, LEX nr 527081, na tle wyroku TK z 24 czerwca 2008 r., SK 16/06, OTK-A 2008/5, poz. 85, stwierdzono, że uznanie przepisu stanowiącego podstawę prawomocnego orzeczenia za niezgodny z Konstytucją RP jest przesłanką wznowienia postępowania niezależnie od tego, czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma charakter interpretacyjny, czy też deroguje zakwestionowany przepis w całości lub w innym zakresie z porządku prawnego. Podobne stanowisko – dopuszczające możliwość wniesienia skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. w sytuacji, gdy wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma charakter interpretacyjny negatywny czy też zakresowy – zajął Sąd Najwyższy w uchwale z 9 czerwca 2009 r., II PZP 6/09, OSNP 2009 nr 21–22, poz. 275; i postanowieniach: z 20 listopada

2008 r.: III UO 6/08, LEX nr 1616003; III UO 10/08, LEX nr 1615981; III UO 12/08, LEX nr 1615980; z 7 lutego 2008 r., V CZ 139/07, LEX nr 457827.

Ostatecznie jednak Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów (mającej moc zasady prawnej) z 17 grudnia 2009 r., III PZP 2/09, OSNC 2010/7-8, poz. 97, uznał, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające w sentencji niezgodność z Konstytucją RP określonej wykładni aktu normatywnego, które nie powoduje utraty mocy obowiązującej przepisu, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 188 Konstytucji RP oraz przepisy ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643 ze zm. – obecnie ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Dz.U. z 2019 r., poz. 2393) zawierają zamknięty katalog uprawnień Trybunału Konstytucyjnego, który nie obejmuje orzeczeń interpretacyjnych mających moc wiążącą powszechnie obowiązującą. Z art. 190 w zw. z art. 188 Konstytucji RP, określających termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego, wynika, że powszechnie obowiązujące są jedynie te orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, w których stwierdzono utratę mocy obowiązującej aktu normatywnego. Artykuł 190 ust. 4 Konstytucji RP nie zawiera normy prawnej, która prowadziłaby do związania wykładnią ustaloną przez Trybunał Konstytucyjny w sentencji orzeczenia interpretacyjnego.

Nie można też tracić z pola widzenia, że oparcie skargi o wznowienie postępowania na podstawie określonej w art. 401¹ k.p.c. może mieć miejsce jedynie wtedy gdy powoływany przez skarżącą wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdza niezgodność z Konstytucją, tego przepisu, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia w prawomocnie zakończonej sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 października 2014 r., II CZ 59/14 i z 12 czerwca 2015 r., II CZ 36/15; Legalis). Słusznie wskazał Sąd Okręgowy, że Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie nie orzekł o przywrócenie powódki do pracy, ponieważ powódka o to nie wносиła, a nie z uwagi na niekonstytucyjne brzmienie art. 50 § 3 k.p. Rację ma skarżąca o tyle, że w niniejszej sprawie podstawę prawną w zakresie zasądzenia odszkodowania przez Sąd Rejonowy stanowił art. 50 § 3 k.p. w związku z art. 50 § 5 k.p. i art. 50 § 4 k.p. (ten ostatni przepis przesądzał o wysokości odszkodowania). Jednak, jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 11

grudnia 2018 r. w sprawie P 133/15 zakwestionował przepis art. 50 § 3 k.p. w zakresie, w jakim przyznawał on jedynie prawo do odszkodowania, nie dając możliwości występowania z roszczeniem o przywrócenie do pracy pracownikom podlegającym ochronie z art. 39 k.p. Nie rozstrzygnął zatem o niekonstytucyjności treści normatywnej wyrażonej w tym przepisie. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 133/15 stwierdził niekonstytucyjność pominięcia ustawowego i miał jedynie charakter interpretacyjny zakresowy. Niewątpliwie przepis art. 50 § 3 k.p. nie utracił mocy prawnej. Skutkiem tego wyroku była zmiana przepisu art. 50 § 5 k.p. poprzez przyznanie pracownikowi, o którym mowa w art. 39 k.p. możliwości żądania przez pracownika obok odszkodowania przywrócenia do pracy poprzez odpowiednie zastosowanie art. 45 k.p. Tego rodzaju wyrok interpretacyjny nie wywołuje skutków określonych w art. 190 ust. 1 i 4 Konstytucji RP (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2014 r., sygn. akt III KZ 86/14).

Przede wszystkim wskazać w tym miejscu należy, że Sąd Najwyższy w tym składzie jest związany w niniejszej sprawie uchwałą Sądu Najwyższego siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie III PZP 2/09, mającą moc zasady prawnej na podstawie art. 87 zdanie drugie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U.2021.1904 t.j. z dnia 2021.10.21), zgodnie z którą orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające w sentencji niezgodność z Konstytucją określonej wykładni aktu normatywnego, które nie powoduje utraty mocy obowiązującej przepisu, nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania przewidzianej w art. 401¹ k.p.c. Dlatego też rozważania dotyczące przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej należy uznać za bezprzedmiotowe.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, na zasadzie z mocy art. 398¹⁴ § 1 k.p.c. oddalono skargę kasacyjną jako bezzasadną.

[SOP]

(r.g.)